

Cristòfor Cardús, una dedicació permanent

Àngels TORRENTS

Cristòfor Cardús i Canals va néixer a Barcelona el 26 de setembre de 1906. Els seus pares Joaquim i Anna eren fills de Sant Pere de Riudebitlles, d'unes famílies arrelades allí de molts anys.

Des de mitjans del segle XVIII, la família Cardús posseïa una fàbrica de paper de barba, vora la riera. Aquest molí paperer que, segons consta en la documentació de l'arxiu familiar, abans havia estat bataner, se suposa que és la continuació del molí de gra medieval propietat del Priorat benedictí de la població.

La família materna, els Canals, eren forners i s'havien establert a Sant Pere en el segle XIX. La seva peripècia fundacional a la vila ha quedat escrita en les memòries del primer Canals esdevingut santperenc en el primer quart del segle XIX.

Joaquim Canals, de molt jove, s'establí a Barcelona on es feu càrrec del magatzem paperer que representava a ciutat la fàbrica de paper familiar. A la Ciutat Comtal nasqué Cristòfor Cardús on sempre ha viscut i treballat, primer en el negoci familiar i després a la banca, fins la seva jubilació.

La seva muller, Carme Freixes i Arús, també prové d'una família santperenca. A la casa del Freixes-Arús, Cristòfor Cardús i la seva esposa hi passen bona part del bon temps.

Cristòfor Cardús és una persona atreta per temes molt diversos. L'interès per Catalunya el va portar a participar en els seminaris que, en el Centre Excursionista de Catalunya, dirigia Pau Vila. D'aquesta feliç circumstància sortiran tots els seus escrits de caire geogràfic.

El seu esperit curiós el portarà a recollir algunes coses, gairebé sempre relacionades amb l'antiga papereria-impremta familiar. Va estudiar el procés de fabricació del paper

de barba, ha conservat postals de principis de segle (algunes ben interessants sobre temes polítics); sobre una col·lecció de la seva propietat, de dibuixos originals de l'il·lustrador Julià Bastinos i Estivill, realitzats entre 1885 i 1900, en va fer un petit estudi. També és notable la seva col·lecció de tremps, definits per Fabra com a «petita làmina de metall terminada en punta partida al llarg que, fixada a l'estrem d'un mànec, serveix per escriure». Sobre els tremps acaba de publicar (1991) tres articles en la revista trimestral «La Carpeta», que són un estudi històric sobre aquest estri ara completament desaparegut.

L'abast dels seus interessos passà per recollir una gran quantitat de valves marines i encuriosir-se per les seves característiques.

Però, potser, la part més suggerent del seu afany de recollida, estretament relacionat amb el moment històric que va viure, és la d'aplegar tota mena de llibres i altra documentació (només anterior a 1918), relacionada amb la gran polèmica que portà a la normalització ortogràfica del català i que va culminar l'any 1917, amb la publicació del Diccionari Ortogràfic de Pompeu Fabra.

Cristòfor Cardús visita sovint la Biblioteca de Catalunya, i allí continua cultivant el seu ampli esperit de recercador infatigable.

Bibliografia

FABRA, Pompeu (1917): *Diccionari Ortogràfic*, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona.
CARDÚS I CANALS, Cristòfor (1991): «Els tremps» (I, II, III), *La Carpeta*, 4, 5, 6, Institut d'Estudis Penedesencs.

Barcelona, 1991